

Vad en gammal bild kan berätta

Sjökarteförrådet på västra delen av varvsområdet

På västra varvsområdet, en gång södra delen av Stora Björkholmen, byggdes den byggnad som kom att få många namn och där jag har använt mig av namnet Sjökarteförrådet. Officiellt namn är byggnad 101 eller Nautiska sektionen. Byggnaden skiljer sig markant från övriga bruksbyggnader

Sjökarteförrådet

” I bildens bakgrund syns till vänster om Mastkranen en byggnad, som genom sitt utseende skiljer sig från varvets övriga bruksbyggnader. Den röda tegelbyggnaden med sina torn byggdes 1886 och hade ritats efter den tidens arkitektoniska stilideal. Samma sort återfinns vi längs den 1887 avbrända Ronnebygatan, den sort som senare tidens funktionalister brukade kalla ”eklektisk kopieringsarkitektur”, men som numera har tagits till nåder igen!

Citerat från förre stadsarkitekten Bo Swahn.

Huset byggdes för Nautiska Sektionen och har innehållit förutom sjöinstrument-och sjökarteförråd också kontorslokaler för torped- och mindepartementet dess-utom marketenteri. På senare tid har olika provturskommandon utnyttjat huset. Det var bottenvåningen, som användes som marketenteriaren 1941 till 1973. En omfattande ombyggnad skedde 1948.

På det östra tornet ses en lanternin, som användes för kontroll av olika optiska instrument.

Arkitekt är August Strehlenert levde åren 1853 till 1909. Han anställdes som byggchef på örlogsvarvet i Karlskrona 1874 och slutade 1886, samma år som han startade egen verksamhet staden.

August Strehlenert

August Strehlenert har satt många spår i arkitekturen i Karlskrona som till exempel:

- Gamla teatern 1879 – 80
- Epidemisjukhuset på Tullholmen 1892
- Kommunala flickskolan 1897. (Idag del av Rosenfeltskolan)
- Saluhallen 1904
- Fribergsska huset 1905 – 06
- Kyrkogårdskapellet 1906

Det finns ytterligare byggnader som bär Strehlenerts namn.

Gamla teatern, som i olika omgångar ägdes av varvet, byggdes åren 1879 – 1880 och revs 1972, till många karlskronabors förtret. Byggnaden ersatte ett gammalt stort materialförråd, som byggdes om till teaterlokal (teaterladan), efter det att Materialförråd 1 tagits i bruk 1886. (Denna sistnämnda byggnad är i dag en del av örlogshamnen).

Gamla teatern

I gamla teatern bedrevs teaterverksamhet intill 1939, då konserthuset på Stortorget invigdes. Under andra världskriget användes lokalen som förråd och den har också en kort period varit uthyrd till Filadelfiaförsamlingen i Karlskrona. Så småningom togs lokalen över av varvets driftvärn och det var i driftvärnets regi, som de så kallade varvsrevyerna drevs. I dessa var det kända varvsarbetarna Stig Wihlborg och Martin Okmark Primus Motorer. För övrigt hade Stig Wihlborg under många år sin arbetsplats i Sjökarteförrådet och då i den optiska verkstaden.

Här kan det vara på plats att ta en av Stigs historier: (Den lär för en gångs skull vara sann).

Stig deltog vid ett tillfälle i en kurs, där man diskuterade ämnena tradition eller förändringar och kursledaren pläderade kraftigt för förändringar. Då kunde inte Stig längre hålla sig, utan utbrast i följande:

Jag var 15 år, när jag fick jobb på varvet och jag gick hem till farmor och berättade den glada nyheten. Det tårades för gumman, hon kramade om mig och utbrast: Lille pojk, pensionen ärt räddad.

Föreningen Gamla Carlscrona arrangerade det absolut sista artistframträdandet på Gamla Teatern vid Varvsgatan, lördagen den 23 oktober 1971. Två dagar därefter påbörjades rivningen. Som framgår av bilderna var lokaliteterna rätt slitna. I den infällda bilden visas Martin Okmark och Stig Wihlborg i deras avsnitt av programmet, vari även Åke Carlsson medverkade med återblickar om teatern. Stadsbudskåren instämmer i stadsbudet Stigs HONNÖRHÄLSNING.

Sista föreställningen

Bilden på teaterns interiör är tagen några dagar före rivningen och i en ouppvärmad lokal framträdde Stig och Martin i några gamla nummer från varvsrevyerna.

”Saluhallen” tillhör en av de byggnader, som rivits under starka protester. Fiskkommersen var omfattande, och nog var Fisktorget på sin tid en stor samlingspunkt för männisikor.

Saluhallen

Saluhallen togs i bruk 1904 och revs omkring 1950. Utanför härskade fiskagummorna från skärgården och de försökte på olika sätt dra kunder till sig. Här har säkert många varvsarbetarfamiljer köpt sin fisk. Här finns det också ett lager historier att välja bland, som till exempel den fina dam från Stockholm, som tyckte, att fisken inte såg frisk ut: Svaret kom omgående:

Det är värre än så lilla frun, den är död!

Fiskargummor

Det var också på Fisktorget som de två björkholmsfruarna träffades, varvid den ene sa: *Hur är det med Din man Frans nu för tiden.*

Frasse har gått in i den eviga vilan.

O Herre Gud, tar de in så gamla karlar på varvet?

Friberg'ska huset

Till slut några rader om Friberg'ska huset på Kungsplan. Här öppnades 1906 Karlskronas första biograf med namnet Carlskrona biografteater. Den blev inte långlivad – den lades ned redan 1909. Kanske var någon varvsarbetare biografvaktmästare, vilket inte var ovanligt och om detta kan man läsa i Bernth Svenssons lilla häfte om varvsarbetarnas fritidssysslor.

Olle Melin